

УДК 330.34, 338.47, 339.1

PROBLEMS AND PROSPECTS FOR THE ECONOMIC RECOVERY OF THE METALLURGICAL INDUSTRY OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF ROAD INFRASTRUCTURE MODERNIZATION

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДОРОЖНЬОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Bilotserkivets V.V. / Білоцерківець В.В.*d.e.s., prof. / д.е.н., проф.*

ORCID: 0000-0002-6740-4611

*Ukrainian State University of Science and Technologies, Dnipro, Lazariana, 2, 49010**Український державний університет науки і технологій, Дніпро, Лазаряна, 2, 49010***Koshevyi M.V. / Кошевий М.В.***postgraduate student / аспірант*

ORCID: 0009-0004-7678-6588

*Ukrainian State University of Science and Technologies, Dnipro, Lazariana, 2, 49010**Український державний університет науки і технологій, Дніпро, Лазаряна, 2, 49010***Bilotserkovets D.V. / Білоцерковець Д.В.***student / студент*

ORCID: 0000-0001-5903-1213

*Ukrainian State University of Science and Technologies, Dnipro, Lazariana, 2, 49010**Український державний університет науки і технологій, Дніпро, Лазаряна, 2, 49010*

Анотація. В роботі розглядаються проблеми відновлення економіки металургійної галузі в умовах різкого погіршення умов діяльності на глобальних та національному ринках. Здійснено аналіз основних перешкод щодо розвитку вітчизняного металургійного виробництва в контексті пріоритетів міжнародної торгівлі. Розкриті перспективи підвищення міжнародної конкурентоспроможності металургійної галузі на базі модернізації національної дорожньої інфраструктури. Визначені основні напрями коригування комплексу заходів управління міжнародною конкурентоспроможністю в рамках ефективної протидії викликам глобалізації та адаптації до умов утвердження інформаційного суспільства.

Ключові слова: економіка металургійної галузі, дорожня інфраструктура, управління міжнародною конкурентоспроможністю, глобалізація, інформаційне суспільство, міжнародна торгівля.

Вступ.

Економіка металургійної галузі історично виступала локомотивом розвитку національної економіки України, її позитивна динаміка окреслювала висхідні тренди у інших вітчизняних галузях, а перехід металургійної галузі до негативної динаміки ставав тригером розгортання руху для всієї економіки за спадним вектором. Включення української економіки у світове господарство, поступове зростання інших галузей національної економіки, форсований та стрімкий

підйом металургійного виробництва у країнах, що розвиваються, детермінували посилення конкурентної боротьби за ринки збуту, сировини та за капітальні ресурси, окресливши поворот у еволюції вітчизняної економіки металургійної галузі. Зміни не були раптовими, але редукція металургійної галузі мала радикальний характер, отримавши яскравий прояв у поступовому послабленню її позицій в рамках національної економіки України.

Проблеми розвитку національної економіки металургійної галузі в історичній ретроспективі, девіацій у традиційному її русі, їх причин та напрямів реформування опинились у фокусі наукової аналітики значної кількості вітчизняних та іноземних науковців. У цьому контексті особливу увагу слід приділити розробкам, що фокусуються на формуванні емпіричної платформи дослідження економіки металургійної галузі, вивченню поточного стану галузі в умовах ринкової турбулентності, викликів, що диктуються соціально-економічними та політичними складовими реалізації глобалізаційної повістки. До таких праць можна, зокрема, віднести публікації Венгер В., Даценко А., Мушникової С., Шапурова О., Шайди О. [1, 2, 3, 4].

З іншого боку, на особливе зацікавлення також заслуговують й дослідження більш інструментального характеру, наукові розвідки, що концентруються на пошуку механізмів елімінації чи хоча б мінімізації перешкод, з якими стикаються вітчизняні виробники металургійної продукції на світових та національних ринках. Діяльність постачальників металургійної продукції в межах міжнародної торгівлі опиняється під тиском протекціоністських бар'єрів, створених на національних ринках, до яких вони прагнуть. Навіть, якщо зазначені бар'єри не набувають характеру герметичних мембран, й доступ до іноземних ринків є можливим, то розбудована система тарифних та нетарифних обмежень стає на заводі забезпечення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних металургів. Досягнення відповідних переваг, шляхи реалізації програм підвищення ефективності застосування ресурсів, скорочення витрат, методи державної підтримки економіки металургійної галузі є надзвичайно важливими з урахуванням ролі останньої в координатах національної економіки.

Прикметними з цієї точки зору є ґрунтовні дослідження, що знайшли відображення у роботах таких знаних українських науковців, як Алсуфьєва О., Завгородня О., Зеленін Ю., Петренко В., Селегей А., Тубольцев Л., Шахоян С., Фонарьова Т. [5, 6, 7, 8, 9].

Проте додаткового наукового пошуку потребують проблеми забезпечення відновлення економіки металургійної галузі в умовах постковідного згортання фритредерських практик на цільових ринках вітчизняних постачальників продукції та руйнівних наслідків широкомасштабного вторгнення московської держави, що триває. Окреслення способів, інструментарію, напрямів мінімізації негативної спадщини цього є важливою передумовою ренесансу економіки металургійної галузі, подальшого мультиплікативного відновлення національної економіки України, що окреслює актуальність та вагомість теми проведеного дослідження.

Основний текст.

Економіка металургійної галузі протягом десятиліть виступала визначником розвитку національної економіки України, окреслюючи тим самим свою особливу роль у вітчизняній економічній історії. Відновлювальний трек початку 2000-х років і, в значній мірі, подальша позитивна динаміка національної економіки у багатьом завдячують сама піднесенню українського металургійного та гірничого кластеру. Втім, випереджальне зростання економіки металургійної галузі відбувалось не ізольовано, воно не спиралось виключно на наявні у галузі ресурси.

З одного боку, існування в українській економіці пов'язаних з металургією галузей, їх потужній потенціал окреслювали вектор та можливості подальшого розвитку. Ефективна транспортна інфраструктура, що пов'язувала ключові центри металургійної та гірничої промисловості, розташування у межах кластерів потужних міських агломерацій, територіальна концентрація висококваліфікованої робочої сили, спеціалізованих науково-дослідницьких кластерів виступали важливими факторами набуття підприємствами галузі конкурентних переваг на національному та світовому ринках.

З іншого боку, реалізація переваг здійснювалась через провадження, можливо дещо хаотичної, але цілеспрямованої політики управління міжнародною конкурентоспроможністю економіки металургійної галузі на загальнодержавному рівні. Задля цього застосовувались як заходи, що отримували формальну імплементацію, так й інструментарій, що не мав чіткої формалізації, а здійснювався через систему натяків, непрямих пріоритетів, урядових сигналів. Втім, їх комплексне впровадження детермінувало розбудову каркасу підтримки міжнародної конкурентоспроможності економіки металургійної галузі, розкрило можливості для успішної експансії виробників на світові ринки та забезпечило потенціал утримання створених плацдармів в межах інших економік в умовах тріумфу глобалізаційного проекту.

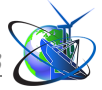
На жаль, розвиток металургійної галузі відбувався в координатах кардинальних змін на світовій економічній арені, утвердження глобалізації як нової реальності, що окреслило обмеженість ефективного впливу економічної політики на рівні малої відкритої економіки, якою об'єктивно виступала українська, на тривале збереження конкурентних переваг. Вітчизняні виробники за нових обставин поступово втрачали свої традиційні позиції, поступаючись у боротьбі за споживачів більш успішним гравцям. Погіршення міжнародної конкурентоспроможності металургійної галузі відбувалась не тільки за рахунок невдалих рішень, подорожчання ресурсів, помилок у організації виробничого процесу, логістики тощо. Важливу роль у поглибленні негативних тенденцій відігравали обмеження у міжнародній торгівлі, блокування доступу на ключові ринки, згорання присутності на історично та територіально близьких ринках. Незважаючи на колосальну перевагу у структурі збуту саме іноземних споживачів, вітчизняна економіка металургійної галузі досить повільно пристосовувалась до нових правил економічної гри. Замість випереджального впровадження сучасних технологічних рішень, широкого залучення потенціалу інформаційного суспільства, використання нових можливостей, подарованих економічним акторам процесами формування глобального світу, представники економіки металургійної галузі зосередились на експлуатації традиційних

конкурентних переваг, концентрації зусиль на залученні дешевої кваліфікованої робочої сили, відносно дешевих сировинних ресурсів. Такий вибір додатково ускладнився значною політичною та соціально-економічною турбулентністю десятих років XXI століття, що детермінувало поступовий, але від'ємний тренд металургійної галузі у структурі національної економіки.

Двадцять років, окреслені широкомасштабним вторгненням визначили занурення металургійної галузі у кризу, додатково спровокованою катастрофою у логістичній сфері. Втрата звичних та бюджетних морських транспортних коридорів, анулювання вибудованих ланцюжків збуту, раптове коркування альтернативних залізничних шляхів стали додатковим викликом на тлі плюндрування та знищення низки виробничих потужностей, втрати ключових джерел ресурсів, наростання депопуляційної кризи.

Вихід з кризової ситуації, відновлення потужності металургійної галузі вимагають нестандартних рішень, й насамперед, вони мають стосуватись перебудові логістичних ланцюжків (в умовах неможливості швидкої реновації та повернення втрачених виробничих потужностей). У цьому сенсі на особливу увагу заслуговує модернізація дорожньої інфраструктури. Реалізація програм відбудови та підвищення ефективності використання наявних інфраструктурних потужностей має забезпечити доступ до альтернативних морських транспортних коридорів, з одного боку, та сприяти більш клієнтоорієнтованому підходу в організації перевезень продукції металургійної галузі. Як наслідок, відкриваються широкі можливості щодо відновлення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняної продукції, перспективи повернення на ще неповністю втрачені глокальні ринки. Певні спроби щодо цього вже реалізуються, але основні відновлювальні роботи щодо дорожньої інфраструктури далеко не завжди відбуваються за пріоритетними транспортними коридорами, що окреслює водночас неефективність як дисперсних вливань капіталу у реноваційні проекти, так й спрямувань їх на розбудову другорядних, рекреаційно важливих, але стратегічно допоміжних, не першочергових для потреб відродження національної економіки нитей

дорожньої мережі. В умовах об'єктивного браку ресурсів вони мають бути сфокусовані на забезпеченні формування стратегічних коридорів національної економіки, відігравати визначальну роль у відновленні економіки металургійної галузі, та через механізм акселератора-мультиплікатора сприяти ренесансу економіки України.

Висновки.

Розглянуті особливості функціонування економіки металургійної галузі в умовах викликів зовнішньої агресії, глобалізаційних трансформацій, блокування логістичних ланцюжків дозволили окреслити основні напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності галузі. Серед них ключову роль маю відігравати заходи, спрямовані на відновлення та модернізацію транспортних коридорів. Комплекс модернізаційних заходів має забезпечити, насамперед, розбудову та підвищення пропускної здатності дорожньої інфраструктури, що відіграє стратегічне значення для металургійної галузі.

Література:

1. Венгер В., Романовська Н., Чижевська М. Тенденції та вектори розвитку металургійної галузі України. *Агросвіт*, 2020. №4. С. 37–47. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2022.4.37>
2. Даценко А. Аналіз сучасного стану металургійної галузі України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-105>
3. Мушникова С. Сучасний стан та перспективи розвитку металургійної галузі України. *Вісник економіки транспорту і промисловості*, 2019. №68. С. 273-279. DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i68.189030>
4. Шапуров О. Аналіз сучасних тенденцій у металургії: інноваційно-інвестиційний розвиток та конкурентоспроможність на світовому ринку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 11. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/11_2017ua/39.pdf
5. Полякова Ю., Шайда О. Вітчизняна металургійна галузь в умовах впливу

глобальних чинників. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. 2021. №62. С. 55-61. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2021-62-07>

6. Bilotserkivets V.V., Zavhorodnia O.O., Alsufieva O.O. Innovative revival of the mining and metallurgical complex of Ukraine as the imperative of national competition policy. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2020. №70 (2). С. 9-20. DOI: <https://doi.org/10.33271/ev/70.009>

7. Hrybinenko O., Shahoian S. Development of the export potential of Ukraine in the context of innovations of the international mining and metallurgical companies. *Economy and Region*. 2020. №76 (1). С. 38-51. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2020.1\(76\).1916](https://doi.org/10.26906/EiR.2020.1(76).1916)

8. Губольцев Л., Петренко В., Фонарьова Т., Селегей А. Системний аналіз металургійного виробництва як підґрунття формування системи комплаєнс. *Інформаційні технології в металургії та машинобудуванні ІТММ'2024 : матеріали Міжнар. наук.-техн. конф. (Дніпро, 10–11 квітня. 2024 р.)*. Дніпро, 2024. С. 101–107. DOI: <https://doi.org/10.34185/1991-7848.itmm.2024.01.017>

9. Зеленін Ю.М. Сутність та зміст економічної політики розвитку металургії. *Наукові праці МАУП. Економічні науки*. 2025. №77 (1). С. 15-19. DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/77-2>

Abstract. *The paper examines the problems of economic recovery of the metallurgical industry in the context of a sharp deterioration in the conditions of activity on global and national markets. The main obstacles to the development of domestic metallurgical production in the context of international trade priorities are analyzed. Prospects for increasing the international competitiveness of the metallurgical industry based on the modernization of the national road infrastructure are revealed. The main directions of adjusting the complex of measures for managing international competitiveness are identified. Mechanisms for effective counteraction to the challenges of globalization and ways of adapting to the conditions of the establishment of the information society are revealed.*

Key words: *economics of the metallurgical industry, road infrastructure, international competitiveness management, globalization, information society, international trade.*

Стаття надіслана: 14.12.2025 р.

© Білоцерківець В.В.